

Grupas konts – transfertcenu aspekti (3) 1/44/19

Vecākais projektu vadītājs transfertcenu nodaļā, PwC Latvija
Andis Vītols

Direktore transfertcenu nodaļā, PwC Latvija
Tatjana Koncevaja

Noslēdzot mūsu rakstu sēriju par grupas konta (cash pool) transfertcenu (TC) aspektiem, šajā rakstā – par to, kādus datus un avotus praksē izmanto, lai noteiktu grupkonta dalībnieku atlīdzības apmēru (procentlikmi), noguldot un aizņemoties finanšu līdzekļus.

Grupkonta darījumos piemērojamās procentlikmes

Līdz šim VID nav paudis oficiālu viedokli par to, kādus salīdzināmos datus izmantot, lai noteiktu grupkonta dalībnieku atlīdzības apmēru. Taču, spriežot pēc VID uzsāktās tiesvedības par grupkonta darījumiem, var apgalvot, ka gan noguldīšana, gan aizņemšanās no grupas konta VID ieskatā ir aizdevuma darījumi. Tādējādi, lai noteiktu tirgus līmeņa procentlikmes šiem darījumiem, jāmeklē salīdzināmi aizdevumu, nevis noguldījumu darījumi.

Identificējot iekšējos vai ārējos salīdzināmos aizdevumu darījumus, pārsvarā par piemērotāko tirgus cenas noteikšanas metodi finansēšanas, t.sk. grupkonta, darījumiem tiek izvēlēta salīdzināmo nekontrolēto cenu metode. Tomēr pastāv risks, ka to var izmantot tikai tad, ja ir nodrošināta pietiekama darījumu salīdzināmība, ko var ietekmēt vairāki faktori. Piemēram, saskaņā ar ESAO Nodokļu bāzes samazināšanas un peļņas pārvietošanas (BEPS) 2018. gada jūlijā publicēto diskusijas projektu, izvērtējot darījumu salīdzināmību, jāņem vērā dažādi cenu ietekmējošie faktori, piemēram, aizņēmēja darbības nozare, aizņēmuma mērķis, aizņēmuma (parāda) termiņš, maksājuma veids (fiksēts/mainīgs), maksājumu biežums, nodrošinājums, kredīta atbalsts (garantija), aizņēmuma apjoms, valūta, citu saistītu darījumu esība un citas tirgus atšķirības, ko izvērtē arī VID veicot kontroles procesus.

Iekšējie salīdzināmie dati

Nereti starptautiskas uzņēmumu grupas konta dalībniekiem ir situācijas, kurās var identificēt nodokļa maksātāja salīdzināmos aizdevumu darījumus ar trešajām personām, t.i., iekšējos salīdzināmos datus, kurus var izmantot, lai pamatotu no grupas konta saņemtā aizdevuma procentlikmju atbilstību tirgus cenu principam. Tomēr svarīgi pārlicināties, vai iekšējie salīdzināmie dati ir uzticami un salīdzināmi grupkonta darījuma analīzei, izvērtējot, vai ekonomiski nozīmīgie nosacījumi (piemēram, aizdevuma izsniegšanas laiks, termiņš, apjoms, kā arī līdzēju veiktās funkcijas un uzņemtie riski) ir pietiekami līdzīgi.

Ārējie salīdzināmie dati

Ja uzņēmumam nav pieejami iekšējie salīdzināmie dati, ko varētu izmantot, lai analizētu grupkonta darījumus, tad jāizvērtē citas alternatīvas, proti, ārējos salīdzināmos datus, piemēram, Latvijas Bankas (LB) publicētās procentlikmes vai specializēto datubāžu piedāvātos salīdzināmos datus.

Latvijas Bankas publicētās procentlikmes

Ik mēnesi LB publicē statistiku par vidējām svērtām procentlikmēm, kas piemērotas darījumos starp (Latvijas) rezidentu nefinanšu sabiedrībām un finanšu institūcijām.¹ Lai gan neoficiāli VID ir paudis viedokli, ka LB publicētā procentlikmju statistika nav izmantojama TC vajadzībām, pašlaik nav piedāvāts alternatīvs risinājums, izņemot salīdzināmo datu atlasi specializētās datubāzēs, tāpēc praksē šīs procentlikmes joprojām kalpo kā labs indikators risku aplēšanai, ja noteiktu iemeslu dēļ nav pieejama salīdzināmo datu atlase specializētā datubāzē (piemēram, Bloomberg).

LB publicētos statistikas datus par aizdevumu procentlikmēm iedala pēc dažādiem kritērijiem (piemēram, apjoms, termiņš, ar nodrošinājumu vai bez tā), taču tā kā tās ir vidējās svērtās procentlikmes, nav iespējams identificēt atsevišķos darījumos piemērotās likmes, kā arī tādus būtiskus darījumu ietekmējošos faktorus kā aizņēmēja kredītreitingu un aizņēmuma mērķi.

Izmantojot LB publicētos datus, galvenokārt ir divas iespējas noteikt konkrētu salīdzināmu tirgus procentlikmi:

1. izvēlēties pēdējo publicēto likmi, kas pieejama darījuma veikšanas brīdī;
2. darījuma veikšanas brīdī noteikt procentlikmju intervālu (piemēram, pēdējo 12 mēnešu ietvaros).

Jāatzīst, ka praksē ir redzētas abas pieejas gan no nodokļu maksātāja, gan VID puses.

Salīdzināmo datu atlase specializētajās datubāzēs

Ja darījumu apjomi ir pietiekoši materiāli, vēlams sagatavot salīdzināmo datu atlasu specializētās datubāzēs, kurās ir pieejama detalizēta informācija par nesaistītu personu starpā veiktiem finanšu darījumiem, piemēram, Bloomberg datubāze. Šādā gadījumā ir iespējams veikt salīdzināmo datu atlasu, balstoties uz vairākiem salīdzināmības kritērijiem, tostarp aizņēmēja kredītreitingu (kas ir galvenais salīdzināmības kritērijs finanšu darījumos), aizņēmuma mērķi un daudziem citiem kritērijiem. Ja uzņēmumam ir pieejami šādi salīdzināmie dati un ir sagatavota atbilstoša TC dokumentācija, tad VID būs daudz grūtāk apstrīdēt darījumos piemērotās cenas.

Kā minēts iepriekš, veicot grupkonta darījumu TC analīzi, ir svarīgi veikt detalizētu funkciju, risku, darījuma priekšmeta, kā arī citu darījumu cenu ietekmējošo faktoru analīzi un, pamatojoties uz iegūtajiem secinājumiem un vēlamo komforta līmeni, izvēlēties atbilstošākos salīdzināmos datus kontrolētā darījuma tirgus cenas analīzei.

¹ 21. tabula. Vidējās svērtās procentu likmes MFI darījumos ar rezidentu nefinanšu sabiedrībām un mājsaimniecībām